

Розділ 9 -- «Богоявлення (12-й день)»

Через дванадцять місяців, під час Водохреща (явлення Пресвятої Трійці під час Хрещення Христа на річці Йордан), Іван закінчив класти трикутні ферми для даху своєї нової оселі. Маша народила в останній день березня (який прийшов як ягня, а вийшов як лев) здорового восьмифунтового (3.6 кілограмового) хлопчика. Хлопчика охрестили Пашою, і він був плюваючим образом матері, з такими ж вузькими щічками та порізаним чолом, як і його мати.

Микола закінчив вивчати азбуку, і його винагородили поїздкою влітку до Остін Хот Спрінгс (Гарячі джерела) на річці Клакамас на Ford Station Wagon (Форд універсал) 1958 року. Микола навіть допомагав батькові й матері на ягідних полях, де працююча родина невдовзі заробила достатньо грошей, щоб внести початковий внесок у п'ять акрів ягідної ферми з достатньою кількістю землі, щоб побудувати новий будинок.

Іван також заробив великі гроші, коли приєднався до свого друга Антипа у прибутковому лісозаготівельному бізнесі. Вони витратили кілька тижнів поспіль, вирубуючи дерева поблизу Лонгв'ю, штат Вашингтон. Гроші, які Іван заробив на небезпечній роботі, дозволили йому придбати пристойну вживану машину. Крім того, у нього залишилися гроші, щоб купити будматеріали для нового трикімнатного будинку, який хотіла Маша.

Старий друг Івана Альоша Чеснослов і його сім'я переїхали з Бразилії разом з кількома іншими сім'ями протягом останнього року. Альоша з трьома сильними синами Петею, Михайлом і Тихоном змогли працювати на будівництві нової оселі Івана за мінімальну зарплату. Іван домовився з Альошею, що той допоможе йому, коли він вирішить побудувати свій будинок. Альоша допоміг побудувати багато будинків у Бразилії через потребу, щоб заробити додаткові гроші, і він бачив гарне майбутнє у будівництві будинків в Орегоні.

— Як думаєш, завтра вдасться покласти фанеру, — запитав Іван, закінчуючи кріпити останню ферму над гаражем.

— Якщо не буде дощу, — відповів Альоша. Він подивився на розсіяні сірі хмари, які рухалися від узбережжя на схід до вищих висот.

«Я хотів би до свята закінчити покрівлю і всю черепицю покласти», — сказав Іван, маючи на увазі свято, відоме як Водохреща, яке досягло кульмінації через 12 днів після Різдва.

«Мій хлопчик Петя менше ніж за день покладе черепицю на даху над основною частиною будинку», — похвалився Альоша. «Він дуже швидкий з цим молотком. Він перевершить нас обох на цьому даху».

— Знаю, — зізнався Іван. «Я бачив, як він встановлював каркас будинку. Мені доводилося майже щогодини наповнювати його мішок цвяхами».

«І коли Михайло несе черепицю на своїх м'язистих плечах, а Тихон викладає їх крейдою, ти маєш повністю покрити цей дах менше ніж за день, включно з гаражем», — передбачив Альоша.

«Я хотів би почати вселятися невдовзі після празника», — сказав Іван. «Очікується, що завтра з Нью-Джерсі прибуде нова сім'я, і Андрій хоче взяти цю сім'ю на деякий час, особливо тепер, коли він знає, що я зможу впоратися без його допомоги».

— Цей Андрій — справжній друг, — зауважив Альоша. «Він допоміг мені знайти гарний дім у місті для оренди, поки я не накопичив достатньо грошей, щоб купити гарну ферму і, сподіваюся, колись побудувати будинок, як це робиш ти».

«Він мені сказав, що родина, яка приїхала з Нью-Джерсі, — це родина старообрядців із Туреччини», — розповів Іван. «Батько був старійшиною в Туреччині, і він сподівається заснувати церкву десь у цій місцевості».

"Як його звать?" — запитав Альоша.

— Здається, його звать Голубін, — сказав Іван. Він зняв кашкет і почухав коротке волосся на голові, намагаючись пригадати ім'я турецького старости. «О, так, тепер я згадав. Таке ж ім'я, як і мого другого сина, Павло».

«Я чую, що кілька сотень з них хочуть виїхати в Орегон і оселитися», — сказав Альоша.

«Андрій розповів мені, що в одному з листів, які він отримав від Павла Голубіна, йому повідомлялося про те, що вони потребують нових партнерів для своїх молодих людей», — розповів Іван.

«Цікаво, чи вийде», — подумав Альоша. «Я пам'ятаю, як наші харбінці воювали з сінзянці за володіння землею та за кращий прибуток на ринку ще в Бразилії. Іноді я думав, чи ми взагалі належимо до однієї релігії чи віримо в одного Бога».

«Андрій мене запевнив, що турецькі старообрядці зберегли старовірство, і що вони будуть сумісні з нашим народом», — заспокоїв Іван.

— Це ще видно, — песимістично заявив Альоша.

Двоє старих друзів злізли з закріплених ферм і прибрали знаряддя своєї справи, перш ніж припинити роботу на сьогодні. Поїхали до Альоші на вечерю. Маша і Варвара наготували величезну каструлю російського борщу. Пісний борщ доверху наповнювали нарізаною картоплею, буряком, морквою, селерою, цибулею та великою кількістю капусти.

Більшу частину вечора чоловіки розмовляли про будівництво будинку. Альоша запропонував найняти одновірців-старообрядців для виконання сантехнічних і електричних робіт. На сантехніку він порадив Володимира (Володю), а на електропроводку — Астерія. Він також назвав Мелетія кумом для складання килимів і лінолеуму на кухні. Більшу частину іншої роботи, включно з будівництвом каміна, виконають Іван та Альоша з синами.

Жінки, Маша і Варвара, проводили час на кухні, розповідаючи про своїх дітей. Старші хлопці з Миколою гралися в гаражі з голубом, якого Микола спіймав; голуб звив гніздо на одній з крокв і, очевидно, збирався назавжди залишитися в новому домі. Поки старші діти гралися, а молодший Паша сидів у мами на колінах, Варвара розповідала Маші, як їм усім пощастило опинитися в Америці. Варвара постійно піднімала тему життя в Китаї.

«Якщо я думаю, як живеться в Китаї, — сказала Варвара, яка була старша за Машу на сім років і змогла більше згадати про велику війну, — я дякую Богу і всім святим, що я вийшла живою».

— Ви втратили маму й тата на війні, чи не так? — спитала Маша, яка пам'ятала, як чула розповіді про батьків і матерів, замучених японськими загарбниками.

«Мені тоді було всього 14 років, і я не мала куди податися», - сказала Варвара. Вона почала згадувати зі скорботним і заплаканим виразом обличчя. «Я ходила від дому до дому, живучи з тими, хто виявляв до

мене милосердя. Я працювала покоївкою, робітницею на фермі, іноді доїла корів як звичайну роботу, і навіть кухарем для однієї сім'ї, щоб просто залишитися в живих і мати де жити. Я щовечора молилася три лестовки (три вервиці), щоб позбавитись від випробувань і страждань, які мені довелося пережити. Нарешті, після війни, Альоша зустрів мене в хаті, де я доїла. Він прийшов купити молока, оскільки в його батьків щойно здохла корова; коли він побачив, що я нахиляюся, щоб наповнити йому відро молока, він усміхнувся мені та сказав кілька добрих слів, від яких я впав закохалася в нього миттєво».

— Як так, що у вас від нього було лише троє хлопців? запитала Маша. Вона починала замислюватися над власною долею як матері двох хлопчиків.

«Хлопчики народжувалися майже один за одним», — розповіла Варвара. «Якщо одного відлучать, як народиться інший. Різниця між ними приблизно півтора року».

— Як це у вас більше не було дітей? — з цікавістю запитала Маша. — Може, у вас була б дівчина.

«Власне кажучи, — сказала Варвара, — у мене була дівчинка, але я втратила її, коли їй було ледве три місяці. Я не багатьом розповідала про це, але у мене була аварія під час останньої вагітності. Зимової темної ночі я впала у канаву, і вся вода витекла. Це був викидень. Після цього моє лоно висохло, і китайський лікар сказав мені, що я більше не зможу народжувати дітей. Він зрештою, мав рацію».

— Це так сумно, — сказала Маша. «А як ти дізналася, що це дівчинка, якщо їй було лише три місяці?»

— Зналися ті китайські лікарі, — відповіла Варвара. «Це все, що я знаю про це. Я просто прийняв слово лікаря».

«Ми з Іваном сподіваємося і молимося, щоб наша наступна дитина була дівчинкою», - зауважила Маша.

— Я теж за вас сподіваюся і молюся, — сказала Варвара. Вона поринула в мовчазну задумливість, коли її спогади повернули старі, забуті почуття втрати. Їй було важко стримати сльози, коли вона згадала, як поклала тридюймовий плід у крихітну коробку для православного поховання. Варвара, ховаючи обличчя, виходила з кухні в свою спальню. Маша не пішла, бо розуміла, що подруга хоче побути наодинці зі своїми болючими спогадами.

Наступного дня чоловіки працювали на даху, незважаючи на невеликий дощ, який падав увесь день. Тільки раз, опівдні, сонце пробилось крізь захмарене небо. Коли дах повністю закрили листами фанери, небо прояснилося. Чоловіки були не в захваті від того, що сили природи грали з ними в таку жарт: дощ лив на них, коли вони хотіли, щоб він припинився, і припинявся лише після того, як вони закінчили свою роботу, і вже було байдуже, дощ чи ні. Але така була погода у вологому й зеленому Орегоні, і мешканцям землі довелося звикнути до змішаних благословень і прокляття.

У день перед великим святом, яке відоме під різними назвами (Теософанія або Богоявлення, що означає явлення Бога через особу Христа; і Хрещення Господа, яке було для очищення гріхів людських), дах було закінчено, і Іван міг переїхати. Він облаштував тимчасове спальне місце у вітальні. Решта будинку буде побудована по частинах, а вони будуть жити в ньому. Але тепер, коли мав дах над головою, Іван був не проти. І Маша теж. Це був її перший будинок в Америці, і тепер вона могла думати про те, щоб прикрасити свій власний будинок.

Пізніше, увечері перед Богоявленням, батько кликав сина піти з ним до Андрія додому на ритуальне очищення в баню (лазню або сауну). Андрій побудував сучасну версію лазні, яку його навчив будувати батько ще в Китаї. Він знайшов і викопав колодязь глибиною близько ста двадцяти футів позаду свого будинку, і на цьому місці він побудував дерев'яну лазню дванадцять футів завдовжки і сім футів завширшки.

Андрій привів і свого сина Прокопія до того, що було першим досвідом молодих хлопців з ритуалом очищення. Чоловіки входили в парадні двері і роздягалися в невеликій вхідній зоні, де на лівій стіні були вивішені гачки для рушників і одягу, а на правій прилаштована душова кабіна для миття водою після парної. Молоді хлопці Микола та Прокопій сором'язливо роздягалися за прикладом своїх батьків.

— Ви маєте на увазі, що я також маю зняти нижню білизну? запитав Микола. Він стояв біля входу і обома руками тримався за білі шорти.

— Ти хочеш помитися й очистити все своє тіло, чи не так? запитав його батько.

Молодий хлопець на мить постояв і подумав про те, що сказав його батько, потім повільно скинув шорти й пішов слідом за чоловіками через другі двері до парної. У лівому кутку під невисокою лавою стояв ящик з колотими дровами. Андрій поклав хрест-навхрест у муровану піч із

цегли, у якій були частково просвердлені три отвори. Він запалив сірник і підпалив скручену газету, потім обережно поклав її під дрова. Він зачинив квадратні залізні двері й дочекався, доки розгориться вогонь, а потім поклав зверху кілька більших полін, щоб розігріти маленьку цегляну піч, яка мала лише 18 дюймів завширшки, 18 дюймів заввишки та 36 дюймів завдовжки. Круглий алюмінієвий вентиляційний отвір пішов вгору з печі та з боку лазні.

— Чи можу я налити води на каміння? — спитав Прокопій, який відкрив кран холодної води, приєднаний до великого резервуара, і наповнював каструлю водою.

— Ще ні, синку, — відповів Андрій. «Почекай, поки я покладу більші дрова». Андрій відчинив залізні двері й зазирнув у піч. Настав час поставити важчі колоди.

— Знаєш, — сказав Іван, сідаючи на вузький перший ряд двоюрусних лавок. Діти виповзли на широкий верхній ярус. «Пам'ятаю, як читав у літописах (давньоруських літописах) про відвідування апостолом Андрієм землі, яка пізніше стала Руссю. Після того, як він благословив гори Києва і прорік, що Бог збудує багато церков у великому місті, яке постане, там він пішов у Новгород. Там він побачив людей, які жили за звичаями своїх предків, і дивувався, коли побачив, як люди купалися в своїх дерев'яних банях. Апостол Андрій пізніше розповідав багатьом слухачам, як у землі Слов'яни люди нагрівалися до сильної спеки, потім роздягалися і, намастившись милом із тваринного жиру, брали гілки і піддавали собі, як він називав, добровільні тортури».

Круглі річкові камені, складені на цегляній печі, почали нагріватися, і Андрій облив камені холодною водою, щоб почався процес розпарювання. Двоє молодих хлопців злізли з верхньої лавки й допомогли облити каміння водою. Пара піднімалася до стелі й навколо прямокутної кімнати.

«Тоді апостол Андрій сказав своїм слухачам, що люди будуть так себе бити, що він дивувався, як вони взагалі вийшли живими», — продовжував Іван. «Він сказав, що вони ожили, обливши себе холодною водою».

«А зараз ми робимо те саме, що робили наші предки», — прокоментував Андрій. Він піднявся на верхній ярус і взяв пучок із семи березових гілок, які були перев'язані разом коротким зелено-помаранчевим поясом. «Ми продовжуємо умертвляти нашу плоть, як вчили нас наші батьки».

Андрій бив себе тонкими кінцями березових гілок. Пори його шкіри розкрилися, і густа пара проникла в отвори, щоб очистити зовнішній шар тіла.

— Тятя, — запитав Прокопій з цікавістю, — чого ти б'єшся веником (пучком гілок)?

«Щоб прогнати всіх бесиків (маленьких демонів), — напівсерйозним тоном відповів батько. — Дай я тебе трохи вдарю. Батько грайливо розмахував гілками на спині сина. Прокопіїві було не до вподоби, що його лагідний удар по сідниці схопив у батька за гілки й наслідуючи сказав: «Давай я тебе трохи вдарю».

Батько засміявся, схопив пластиковий стаканчик з водою і вилив його на голову сина. Прокопій дістав чашечку і хлюпнув водою на голову батька. Так і тривала битва, а Іван і Микола сиділи на верхньому ряду і сміялися над видовищем.

Врешті-решт кожен отримав свою чергу на те, щоб його били батоном і бризнули водою. Незабаром у кімнаті стало так жарко, що молоді хлопці вже не могли терпіти спеку. Вони пішли прийняти душ і охолодитися, а старші чоловіки продовжували потіти, поки повітря, що виходило з їхніх ніздрів, не стало схожим на вогонь, а дихання, що потрапляло в їхні легені, не спалило їхні внутрішні бронхіальні шляхи. Потім вони теж вийшли з парної і підживилися холодною водою.

Після того як всі вимилися з милом, витерлися рушниками, одягнулися, вони розійшлися по домівках і приготувалися до вечірньої служби. Богослужіння все ще відбувалися в домі Андрія, хоча минулого року прибуло більше сімей з Бразилії та Аргентини. Андрій попросив свого гостя Павла Голубіна надихнути зібрання богомольців співом сповідної літургії святителя Іоанна Златоуста або Золотоустого. Іван разом із родиною увійшов у двері, оскільки вечірня служба вже тривала. Поклонившись передньому місці, де стояли ікони, а потім праворуч і ліворуч, щоб вшанувати вже зібраних богомольців, Іван почув глибокий голос турецького настоятеля (старця), який співав: «е помощники ти сотворити милостинями е приношений» (і приносити милостиню і подарунки тим, хто хоче допомогти).

Іван підійшов попереду, щоб приєднатися до групи співаків, які стояли за кафедрою й чекали сигналу, щоб проспівати канон-гімн на честь трьох мудреців, Мельхіора, Бальтазара та Каспара, які прийшли з дарами в цей святковий день. Іван глянув на настоятеля з густою

чорною жилавою бородою й овальною лисиною на маківці. Це був перший раз, коли він побачив і почув наказовий голос, який, здавалося, наповнив кімнату відчуттям присутності дивовижної істоти.

Коли Павло Голубін закінчив свій літургійний політ мудрістю «Златоустого» Іоанна Златоуста, група співаків за кафедрою глянула на велику священну книгу перед собою і підняла голос на початковому прославленні Івана мудреця, які принесли золото, ладан і смирну. Коли Іван співав, його розум малював на внутрішньому екрані зображення золота, яке було принесено як данину Богові-Цареві; його ніздрі були наповнені навколишніми солодкими пахощами, коли він вимовляв слово «ладан»; і його живіт повернувся, коли він розмірковував про мир, яке використовувалося для бальзамування мертвих і яке символізувало жертву жертви. Після закінчення канонічного гімну волхвам настала хвилина мовчання.

І тут пролунав старий знайомий голос високим тоном:

Во иордане крещающуся тебе господи, троическое явися поклонение: родителей бо глас свидетельствоваше тебе, возлюбленнаго тя сына именуя, и дух в виде голубине, извествоваше словесе утверждение. Явлейся Христе Боже, и мир просвещей, слава тебе.

(Коли Ти, Господи, хрестився в Йордані, виявилось поклоніння Трійці. Голос Отця свідчив про Тебе, і назвав Тебе своїм Улюбленим Сином; і Дух у вигляді голуба підтвердив незмінність слів. Христе Боже наш, що явився і світ осяяв, слава Тобі.)

Іван з подивом почув знову голос Симеона Расколіна. Він не знав, що Симеон нещодавно прибув із групою старообрядців із Бразилії й оселився неподалік від Салема (Salem) в маленькому містечку під назвою Жерве (Gervais). Він був настільки зайнятий будівництвом власного будинку, що втратив відчуття часу і не потурбувався дізнатися про нові події в громаді старообрядців.

Під час обряду водоочищення віруючі по двоє йшли вперед, щоб отримати склянку святої води. Богомольці спочатку перехрестилися, потім цілували святу ікону, а нарешті давали напитися освяченої води. Воду освячували, ставлячи навколо неї чотири свічки в чотирьох сторонах світу: північ, схід, південь, захід. Партнери зробили три ковтки

води з присмаком солі, а потім зробили напівуклін, ставши обличчям один до одного. Микола й Прокопій дружно пройшли посередині й поклонилися, як їхні батьки Іван та Андрій. Жінки також приєдналися до духовного очищення, присягнувши, що будуть обережні, щоб не допускати нечисті речі до рота, а також не випльовувати святе зсередини.

Було виголошено сповідання віри у Пресвяту Трійцю та проголошено коротку молитву до Пресвятої Трійці:

Пресвятая троице помилуй нас. Господи очисти грехи наша, владыко прости беззаклния наша, святыи посети и исцели немощы наша, имене твоего ради. Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй. Слава и ныне . . .

(Пресвята Тройце помилуй нас. Господи очисти нас від гріхів наших. Всесильний прости нам беззаконня наші. І нехай святі відвідають і зцілять недуги наші, імені Твого ради. Господи, помилуй. Господи, помилуй. Господи, помилуй. Слава нині і навіки.)

І вся служба завершувалася "во ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь".

ПУЧОК ГІЛОК

ЛАДАН

Chapter 9 -- "The Epiphany (12th Day)"

Twelve months later, during the season of the Epiphany (the appearance of the Holy Trinity at the Baptism of Christ at the Jordan River), Ivan finished putting up the triangular trusses for the roof of his new home. Masha had given birth on the last day of March (which came in like a lamb and went out like a lion) to a healthy eight-pound baby boy. The boy was christened Pasha, and he was a spitting image of his mother, bearing the same narrow cheeks and indented forehead that his mother carried.

Nikolai had finished learning the azbuka, and he was rewarded with a ride during the summer to Austin Hot Springs on the Clackamas River in a 1958 Ford Station Wagon. Nikolai had even helped his father and mother in the berry fields, where the industrious family soon earned enough money to put a down payment on a five acre berry farm with enough land to build a new home.

Ivan had also made a large sum of money when he joined his friend Antip in the lucrative logging business. They spent several weeks at a time cutting down trees near Longview, Washington. The money Ivan earned at the dangerous job made it possible for him to buy a decent used car. In addition, he had money left over to buy building materials for the new three-bedroom house that Masha wanted.

Ivan's old friend Alyosha Chestnoslov and his family had moved from Brazil along with several other families during the past year. Alyosha and his three strong sons, Petya, Mihail and Tihon, were able to work on the building of Ivan's new home for minimum wages. Ivan made a bargain with Alyosha that he would help him when he decided to build his own house. Alyosha had helped build many homes in Brazil out of necessity to make extra money, and he saw a good future in house building in Oregon.

"Do you think we'll be able to put the plywood up tomorrow," asked Ivan as he finished securing the last truss over the garage.

"If it doesn't rain," responded Alyosha. He looked up at the scattered gray clouds as they migrated from the coast eastward to higher elevations.

"I'd like to get the roofing finished and all the tile laid before the holyday," Ivan said, referring to the holyday known as the Epiphany, which reached a climactic point 12 days after Christmas.

"My boy Petya will lay the tile on the roof over the main part of the house in less than a day," boasted Alyosha. "He is really fast with that hammer. He'll outdo both of us on that roof."

"I know," admitted Ivan. "I saw how he set up the frame of the house. I had to keep filling his pouch with nails almost every hour."

"And with Mihail carrying the tile on his muscular shoulders and Tihon lining them up with the chalk lines, you should have that roof completely covered in less than a day easily, including the garage," predicted Alyosha.

"I'd like to start moving in soon after the prazdnik (holyday)," said Ivan. "A new family is expected to arrive from New Jersey tomorrow, and Andrey wants to take that family in for a while, especially now that he knows I can make it without his help."

"That Andrey is quite a friend," remarked Alyosha. "He helped me find a nice home in town to rent until I saved enough money to buy a nice farm and, hopefully, build a house someday like you're doing."

"He told me that the family coming from New Jersey is a family of Old Believers from Turkey," said Ivan. "The father was an elder in Turkey, and he hopes to start a church somewhere in this area."

"What is his name?" asked Alyosha.

"I think his name is Golubin," said Ivan. He took off his cap and scratched the short hair on his head as he tried to recall the first name of the Turkish elder. "Oh, yeah, now I remember. It's the same as my second son's name, Pavel."

"I hear that several hundred of them want to come out to Oregon and settle down," said Alyosha.

"Andrey told me that in one of the letters that he received from Pavel Golubin, he was informed of their need for new marriage partners for their young people," said Ivan.

"I wonder if it will work," reflected Alyosha. "I remember how our Harbintsi fought with the Sinziantsi for possession of the land and for better profits at

the market-place back in Brazil. Sometimes I wondered if we even belonged to the same religion or believed in the same God."

"Andrey assured me that the Turkish Old Believers kept the Old Belief, and that they will be compatible with our people," reassured Ivan.

"That's still to be seen," stated Alyosha in a pessimistic tone.

The two old friends climbed down from the secured trusses and put the tools of their trade away before calling it quits for the day. They drove to Alyosha's house for dinner. Masha and Varvara had put together a huge pot of Russian borsch. The meatless borsch was filled to the brim with chopped potatoes, beets, carrots, celery, onions and lots of cabbage.

The men spent most of the evening talking about the building of the house. Alyosha suggested hiring some fellow Old Believers to do the plumbing and electrical work. He recommended Vladimir (Volodya) for the plumbing, and he suggested Asteriy for the electrical wiring. He also named Meletiy as the best man for laying the carpets and the linoleum in the kitchen. Most of the other work, including the building of the fireplace, would be done by Ivan and Alyosha with his sons.

The women, Masha and Varvara, spent their time in the kitchen talking about their children. The older boys and Nikolai were playing in the garage with a pigeon that Nikolai had caught; the pigeon had built a nest on one of the rafters and obviously meant to stay permanently in his new home. While the older children played and the younger Pasha sat on his mother's lap, Varvara kept telling Masha how lucky they all were to be in America. Varvara continuously brought up the subject of life in China.

"When I think how life was in China," said Varvara, who was seven years older than Masha and was able to remember more about the big war, "I thank God and all the saints that I made it out alive."

"You lost your mother and father during the war, didn't you?" asked Masha, who had remembered hearing stories about mothers and fathers being tortured at the hands of the invading Japanese.

"I was only 14 at the time, and I had nowhere to go," said Varvara. She began to reminisce with a sorrowful and tearful look on her face. "I went from house to house, living with whoever would feel merciful toward me. I would work as

a maid, as a farm hand, sometimes milking the cows as a regular chore, and even as a cook for one family just to stay alive and have a place to live. I prayed three *lestovki* (three rounds of the rosary) every night to be delivered from the trials and sufferings that I was being put through. Finally, after the war, Alyosha met me at the home where I milked cows for a living. He had come over to buy some milk since his parents' cow had just died; when he saw me stooping over to fill a pail of milk for him, he smiled at me and said some kind words that made me fall in love with him instantly."

"How is it that you only had three boys by him?" asked Masha. She was beginning to reflect on her own fate as a mother of two boys.

"The boys were born almost one right after the other," said Varvara. "No sooner would one be weaned than another one would be born. They're about a year and a half apart from each other."

"How is it that you didn't have any more children?" asked Masha curiously. "Maybe you would have had a girl."

"As a matter of fact," said Varvara, "I did have a girl, but I lost her when she was barely three months. I haven't told many people about this, but I had an accident with the last pregnancy. I had fallen into a ditch during a dark night in winter, and all my water had gushed out. It was a miscarriage. My womb dried out afterwards, and a Chinese doctor told me I wouldn't be able to bear any more children. He was right, after all."

"That is so sad," said Masha. "But how did you know it was a girl if it was only three months?"

"Those Chinese doctors had a way of finding out," answered Varvara. "That's all I know about it. I just accepted the word of the doctor."

"Ivan and I are hoping and praying that our next child will be a girl," remarked Masha.

"I hope and pray for you, too," said Varvara. She fell into a silent reverie as the impact of her recollection brought back old, forgotten feelings of loss. She found it hard to hold back the tears as she remembered laying the three-inch fetus into a tiny box for an Orthodox burial. Varvara hid her face as she walked away from the kitchen and went into her bedroom. Masha did not

follow, for she understood that her friend wanted to be alone with her painful memories.

The following day the men worked on the roof in spite of a slight drizzle that kept coming down all day. Only once, during the noon hour, did the sun break through the overcast sky. When the roof was completely covered with sheets of plywood, the sky cleared up. The men were not too happy with the forces of nature playing such tricks on them, raining on them when they wished it would stop and stopping only after they had finished their work and it was no longer important whether it rained or not. But such was the weather in wet and green Oregon, and the inhabitants of the land had to get used to the mixed blessing and curse.

On the day before the great holyday, which is known by various names (Theosophany or Epiphany, which means the appearance of God through the person of Christ; and the Baptism of Our Lord, which was for the cleansing of man's sins), the roof was finished and Ivan was able to move in. He set up temporary sleeping quarters in the living room. The rest of the house would be built piecemeal with them living in it. But now that he had a roof over his head, Ivan didn't mind. And neither did Masha. It was her first house in America, and she could now think of beautifying her own home.

Later, on the evening before the service of the Epiphany, the father called his son to go with him to Andrey's house for a ritualistic cleansing in the banya (steam-bath or sauna). Andrey had built a modern version of the bathhouse that his father had taught him how to build back in China. He had discovered and dug out a well about a hundred and twenty feet deep behind his house, and over that spot he built a wooden bathhouse that measured twelve feet in length by seven feet in width.

Andrey brought his son Prokopy, also, to what was the young boys' first experience with a cleansing ritual. The men entered the front door and undressed in a small entrance area, where hooks on the left wall were hung for the towels and clothes, and a shower on the right was attached for washing with water after the steam-bath. The young boys, Nikolai and Prokopy, shyly undressed, following the example of their fathers.

"You mean I have to take off my underwear, too?" asked Nikolai. He stood in the entrance area and held on to his white shorts with both of his hands.

"You want to wash and clean your whole body, don't you?" questioned his father.

The young lad stood for a moment and thought about what his father had said, then he slowly dropped his shorts and followed the men through a second door into the steam room. A box of chopped wood stood in the left corner under a low bench. Andrey put some small pieces of kindling wood cross-wise into a brick stove made out of bricks that had three holes partially drilled through them. He lit a match and set a curled newspaper on fire, then he carefully placed it under the wood. He closed the square iron door and waited for the fire to flame up before he placed some bigger logs on top to heat up the little brick stove, which was only 18" wide by 18" high by 36" long. A round aluminum vent went up from the stove and out the side of the bathhouse.

"Can I throw some water on the rocks?" asked Prokopy, who had opened the cold water faucet that was connected to a large water tank and was filling up a pan with water.

"Not yet, son," answered Andrey. "Wait till I put the bigger wood in." Andrey unlatched the iron door and peeked inside the stove. It was time to place the heavier logs in.

"You know," said Ivan, as he sat on the narrow first row of the double-tiered benches. The children had crawled up on the broad top tier. "I remember reading in the 'letopis' (ancient Russian chronicles) about the Apostle Andrew's visit to the land that later became Russia. After he had blessed the hills of Kiev and prophesied that God would build many churches in a great city that would arise there, he went to Novgorod. There he saw people who lived according to the customs of their forefathers, and he marveled when he saw how the people bathed themselves in their wooden bathhouses. The Apostle Andrew later told many listeners how in the land of the Slavs the people would warm themselves to extreme heat, then undress, and after anointing themselves with soap made from animal's fat, they would take branches and lash themselves in, what he called, voluntary torture."

The round river stones piled on top of the brick-stove began to heat up, and Andrey threw some cold water on the stones to start the steaming process. The two young boys climbed down from the top bench and helped throw

water on the stones. The steam rose up to the ceiling and around to the sides of the rectangular room.

"Then the Apostle Andrew told his listeners that the people would beat themselves so violently that he wondered how they even came out alive," continued Ivan. "He said that they revived themselves by drenching themselves with cold water."

"And now we do the same thing that our ancestors did," commented Andrey. He climbed up on the top tier and picked up a bundle of seven birch branches that were tied together with a short thick green and orange belt. "We continue to mortify our flesh just like our fathers taught us."

Andrey beat himself with the thin ends of the birch branches. The pores of his skin opened up and the thickening steam penetrated into the openings to cleanse and purify the outer layer of the body.

"Tyatya," asked Prokopy curiously, "why are you beating yourself with the venik (bundle of twigs)?"

"To drive away all the besiki (little demons)," answered his father in a semi-serious tone. "Let me hit you a little." The father playfully swung the branches on his son's behind. Prokopy was not pleased with the mild lashing on his bottom, and he grabbed the branches from his father and said, in imitation, "Let me hit you a little."

The father laughed and he grabbed a plastic cup full of water and dumped it on his son's head. Prokopy got a small cup and threw water on his father's head. And so the battle continued while Ivan and Nikolai sat on the top row and laughed at the spectacle.

Eventually every one got their turn at being lashed and splashed on with water. Soon the room was steaming so hot that the young boys couldn't stand the heat anymore. They went to take a shower and cool off, while the older men continued to sweat until the air coming out of their nostrils felt like fire and the breath entering their lungs burned their inner bronchial passageways. Then they too went out of the steam-room and revived themselves with cold water.

After everyone washed himself with soap, dried themselves with towels, and dressed, they went home and prepared for the evening service. The services

were still held at Andrey's house, even though more families had arrived during the past year from Brazil and Argentina. Andrey had asked his guest, Pavel Golubin, to inspire the gathering of worshippers with the chanting of the confession liturgy of Saint John of Chrysostom ['zlato-ust'] or Golden-mouthed. Ivan walked in through the door with his family as the evening service was already in progress. As he bowed to the front where the ikons stood and then to the right and left to honor the worshippers who had already gathered, Ivan heard the deep voice of the Turkish nastoyatel (elder) chant: "e pomoshchniki ti sotvoriti milostinyami e prinosheniy" (and bring alms and gifts to those who want to help).

Ivan walked up to the front to join the group of chanters who stood behind a lectern and waited for the cue to chant the canon-hymn in honor of the three wise men, Melchior, Balthasar, and Caspar, who came bearing gifts on this holyday. Ivan glanced at the black-robed nastoyatel with a thick stringy black beard and an oval bald spot on the top of his black-haired head. This was the first time he had seen and heard the commanding voice that seemed to fill the room with the feeling of the presence of an awesome being.

When Pavel Golubin ended his liturgical flight through the wisdom of "Golden-Mouthed" St. John Chrysostom, the group of chanters behind the lectern glanced at the large holy book in front of them and lifted their voices at the initial lead of Ivan in praise to the wise men who brought the gold, frankincense, and myrrh. As Ivan chanted, his mind drew images on his inner screen of the gold that was brought as tribute to God the King; his nostrils were filled with the surrounding sweet-smelling incense as he phrased the word "frank-incense"; and his stomach turned as he reflected on the myrrh that was used to embalm the dead, and which symbolized the sacrificial victim. After the canonical hymn to the wise men was ended, there was a moment of silence.

And then an old familiar voice rang out in a high-pitched tone:

Во иордане крещающуся тебе господи, троическое явися поклонение: родителей бо глас свидетельствоваше тебе, возлюбленнаго твоя сына именуя, и дух в виде голубине, извествоваше словесе утверждение. Явлейся Христе Боже, и мир просвещей, слава тебе.

(When Thou, O Lord, wast baptized in Jordan, the worship of the Trinity was made manifest. The voice of the Father bore witness to Thee, and called Thee his Beloved Son; and the Spirit, in the form of a dove, confirmed the immutability of the words. O Hristos our God, who didst appear and illuminate the world; glory to Thee.)

Ivan was surprised to hear Simeon Raskolin's voice again. He did not know that Simeon had just recently come with a group of Old Believers from Brazil and had settled near Salem in a small town named Gervais. He had been so busy working on the building of his own house that he had lost track of time and had not bothered to find out about the new developments in the community of Old Believers.

During the purification-by-water rite, the worshippers walked two-by-two to the front to receive a small glass of holy water. The worshippers first crossed themselves, then they kissed a holy ikon, and finally they were allowed to drink the blessed water. The water had been blessed by putting four candles around it in the four cardinal directions: north, east, south, west. The partners took three sips of the salt-flavored water and then made a half bow as they faced each other. Nikolai and Prokopy marched down the middle together and made their bows just like their fathers, Ivan and Andrey. The women also joined in the spiritual purification, vowing that they would be careful not to allow any unclean thing to enter their mouth, nor would they spit out any of the holy contents from within.

A confession of faith in the Holy Trinity was pronounced, and a short prayer was uttered to the Holy Trinity:

Пресвятая троице помилуй нас. Господи очисти грехи наша, владыко прости беззаклния наша, святые посети и исцели немощы наша, имене твоего ради. Господи помилуй, Господи помилуй, Господи помилуй. Слава и ныне . . .

(Holy Trinity have mercy on us. Lord cleanse us from our sins. All-mighty forgive us our lawlessness. And may the saints visit and heal our sicknesses, for your name's sake. Lord, have mercy. Lord, have mercy. Lord, have mercy. Praise now and forever.)

And the entire service was concluded "in the name of the Father, and the Son, and the Holy Spirit. Amen."

[BUNDLE OF TWIGS](#)

[INCENSE](#)